

Vilniaus universitetas
Filosofijos fakultetas
Filosofijos istorijos ir logikos katedra

Ieva Straukaitė
Filosofijos doktorantūros IV kursas
Disertacijos tema „Loginės meno apibrėžties neapibrėžtumas“
Vadovas doc. N. Milerius
Konsultantas prof. M. P. Šaulauskas

George'o Dickie'o ekstensionalistinio- institucinio meno apibrėžimo neapibrėžtumas

Recenzentė doc. N. Radavičienė

Vilnius, 2012-12-05

Šiuolaikinėje analitinėje meno filosofijoje viena pagrindinių problemų – ar įmanoma ir kaip įmanoma apibrėžti meną? Šis klausimas svarbus ne tik analitinės ir ne tik meno filosofijos kontekste, bet vedantis į platesnę filosofinę problematiką – prie apibrėžties kaip tokios klausimo svarstymo.

Analitinėje meno filosofijoje nesutariama, ar meno apibrėžimo loginė galimybė turi būti grindžiama ekstensionalistine ar intensionalistine metodologija. Pagrindinės polemizuojančios pozicijos yra instituciniai, istoriniai ir estetiniai meno apibrėžimai.

Tezė. Meno apibrėžimo loginę galimybę Dickie'is įrodinėja pasitelkdamas ekstensionalistinę metodologiją, kuri meno kūrinio identifikavimo kriterijus aiškina kaip semantinius eksternalistinius, episteminius eksternalistinius ir normatyviai neutralius, tačiau jo argumentai, grindžiantys institucinio meno apibrėžimo informatyvumą, yra nepakankami.

Tezė grindžiama remiantis R. Wollheimo (1987), S. Davieso (1991), T. Binkley'o (1977), M. C. Beardsley'o (1983), L. Groarke'o (2001), C. Lord (1987), N. Carrollo (1994), R. Steckerio (1997) argumentais.

Dickie'o ekstensionalistinė-institucinė meno apibrėžimo samprata

- (a) Semantinio eksternalizo pozicija: atmetama apriorinė meno sąvokos analizė, būtinos ir pakankamos meno sąvokos vartojimo sąlygos interpretuojamos kaip tiesiogiai meno kūrinio referenciją fiksuojančios sąlygos.
- (b) Episteminio eksternalizmo pozicija: atmetamos percepcinės, „vidinės“ meno kūrinio savybės, meno kūrinio referencija aiškinama per „reliacines“, „išorines“ savybes.
- (c) Normatyvinio neutralumo pozicija: atmetamas normatyvinis meno sąvokos aspektas ir iškeliamas klasifikacinis aspektas.

Dickie'o argumentų nepakankamumas

- 1) Atsakymas Wollheimui: a) **meno** pasaulis – tai neformali institucija, b) **meno** kūrinio statusą suteikia **menininkas**.
- 2) Atsakymas Daviesui: a) būtina **menininko** funkcija – **meno** kūryba, b) **meno** kūryba – tai **meninis** žinojimas ir įgūdžiai.
- 3) Atsakymas Binkley'ui, Beardsley'ui, Groarke'ui, Lord: antroji būtina **menininko** funkcija – **meno** kūrinio pristatymas **meno** pasaulio sistemose.
- 4) Atsakymas Carrollui: institucinio meno kūrinio statuso struktūriniai elementai – tai *infleksinės* sąvokos (semantiškai susietos ir kultūriškai sukonstruotas bei įdiegtos). Toks paaiškinimas neatlieka identifikacinės funkcijos.
- 5) Atsakymas Steckeriui: užmaskuojamas *ydingas loginis ratas* – meno kūrinio tapatumo kriterijų paaiškinimas ir pagrindimas permetamas vadinamiems „kultūrinių konstrukty“ tyrinėtojams.

Literatūra

- Dickie, G., 2000. The Institutional Theory of Art. In: N. Carroll, ed. *Theories of Art Today*. The University of Wisconsin Press, p. 93–109.
- Dickie, G., 2004. Defining Art: Intension and Extension. In: P. Kivy, ed. *The Blackwell Guide to Aesthetics*. Blackwell Publishing, p. 45–63.
- Carroll, N., 2001 (1994). Identifying Art. In: N. Carroll, auth. *Beyond Aesthetics: Philosophical Essays*. Cambridge University Press, p. 75–83.
- Davies, S., 1991. *Definitions of Art*. Cornell University Press.
- Groarke, L. 2001. An Intensional Definition of Art: Christening Theories Versus *Petit* Essentialism. *The Journal of Value Inquiry* 35: 95–112.
- Lord, C., 1987. Indexicality, Not Circularity: Dickie's New Definition of Art. *The Journal of Aesthetics and Art Criticis* 45 (3): 229–232.
- Stecker, R., 1997. *Artworks : Definition, Meaning, Value*. Pennsylvania State University Press.
- Wollheim, R., 1987. *Painting As an Art*. Princeton University Press.